

ל"ג בעומר

האירועים, המנהגים והמשמעות של ל"ג בעומר

בעיצומם של ימי ספירת העומר בהם נוהגים מנהגי אבלות שונים, חל ל"ג בעומר - יום שמח וחגיגי. את ל"ג בעומר (חל בתאריך י"ח באייר), מציינים בין היתר בהדלקת מדורות, במשחקי חץ וקשת ובעליה לקברו של רבי שמעון בר יוחאי שבמירון.

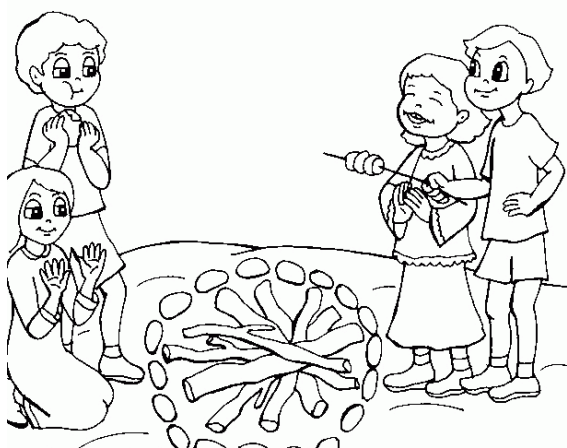
שני אירועים משמעותיים אירעו בל"ג בעומר:

1) מגיפה קשה השתוללה בין תלמידי רבי עקיבא וקטלה 24,000 תלמידים כעונש על חוסר כבוד הדדי ראוי בין התלמידים. המגיפה פרצה בימים שלאחרי חג הפסח ונמשכה עד לל"ג בעומר ובל"ג בעומר פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות.

2) ביום זה הסתלק (נפטר) רבי שמעון בר יוחאי, צדיק מתקופת התנאים שחיבר את ספר הזהר, ספר העוסק ב'תורת הסוד' ובפנימיות התורה. ביום פטירתו רבי שמעון גילה לתלמידיו סודות תורה רבים וציווה את תלמידיו לציין בכל שנה את יום פטירתו כיום שמחה.

מה עושים בל"ג בעומר?

- בל"ג בעומר לא חלים דיני האבילות הנהוגים בימי ספירת העומר.
- מנהג החביב במיוחד על הילדים הוא לערוך מדורות. את המדורות מדליקים כזכר לאור שגילה רבי שמעון במשך חייו, ובמיוחד ביום פטירתו.
- נהוג גם לצאת אל השדות ולשחק בחץ ובקשת. הסיבה למנהג זה היא שבמשך חייו של רבי שמעון לא נראתה הקשת בענן (הקשת מהווה סימן לחטאים).
- רבים נוהגים לעלות לקברו של רבי שמעון במירון, שם עורכים הדלקה מרכזית וחוגגים במשך כל הלילה בשירה ובריקודים.

רבי שמעון בר יוחאי

באותם ימים, בהם חי ופעל התנא רבי שמעון בר יוחאי, הייתה תקופה קשה ביותר לעם ישראל. הרומאים, ובראשם הקיסר אדריאנוס, רדפו את היהודים בכל מקום. הרדיפות נמשכו מאז חורבן בית המקדש. הרומאים רצו לגזור על היהודים שימירו את דתם. דור זה נקרא בפי חז"ל: "דורו של שמד", כי זו הייתה עיקר מטרתם של הרומאים: השמדה רוחנית של כלל ישראל. לאחר מכן, בימיו של רבי שמעון, כשעלה על כס קיסרות רומי המלך אנטונינוס פיאוס, הוקל מעט עולם של הרומאים. אולם לא כן היה גורלו של רבי שמעון. הוא עצמו נרדף על ידי המלכות ואף הוציאו עליו גזר דין מוות, מסיבת היותו מנהיג ישראל, ומלמד תורתו. הוא הוכרח להימלט ולהתחבא במערה במשך שלש עשרה שנה.

ומעשה שהיה כך היה:

הרומאים, במקביל לגזרותיהם, התחילו בבניין ארץ ישראל: בנו גשרים ושווקים ותקנו מרחצאות. הכל כדי להראות ליהודים, שטוב וכדאי להתחבר אליהם ולחסות בצילם. באותה עת ישבו יחד חכמי ישראל והם: רבי יהודה בר אילעי, רבי יוסי בן חלפתא ורבי שמעון בר יוחאי, אתם ישב גם יהודה בן גרים. פתח רבי יהודה בר אילעי ואמר: "כמה נאים מעשיהם של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות!"

רבי יוסי בן חלפתא שתק ולא הגיב מאומה.

נענה רבי שמעון בר יוחאי ואמר: "כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמם: תקנו שווקים - להנאתם ולטובתם. תקנו מרחצאות - לעדן בהם את עצמם. תקנו גשרים - לטול בהם מכס".

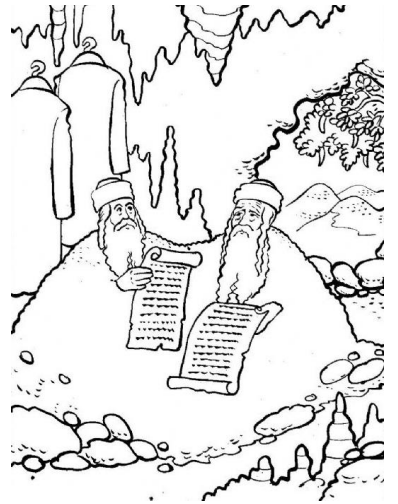
הלך יהודה בן גרים וסיפר את הדברים לקרוביו וידידיו, ומתוך כך נודע הדבר גם למלכות. והם חרצו את דינם כך: רבי יהודה ששיבח את הרומאים - יתעלה ויהיה ראש המדברים בכל מקום. רבי יוסי ששתק - יגלה לציפורי. רבי שמעון שגינה את המלכות - יוצא להורג!

כאשר נודע הדבר לרבי שמעון, ברחו, הוא ובנו רבי אלעזר, מביתם והתחבאו בבית המדרש. בכל יום הייתה אשתו מביאה להם לבית המדרש פת לחם וכד מים.

כאשר גברו החיפושים, חשש רבי שמעון שמא יתגלה מחבואם, ואמר לבנו: 'הנני חושש שמא יצערו אנשי המלכות את אמא, והיא עלולה לגלות את מקום מחבואינו!' יצאו רבי שמעון ובנו מבית המדרש וברחו אל מחוץ לעיר והתחבאו במערה אחת, בכפר פקיעין אשר בגליל העליון. נעשה להם נס ונברא להם עץ חרובים ומעיין מים.

ב"ה

בזמן שהותם במערה הם פשטו את בגדיהם כדי שלא יתבלו, וישבו עד צווארם מכוסים בחול, תוך שהם לומדים ועוסקים בתורה. רק בשעת התפילה לבשו את בגדיהם והתפללו בהם.

שנים עשרה שנים רצופות ישבו רשב"י ובנו במערה, ואיש לא ידע על מקום מחבואם, זולת אליהו הנביא, שהיה בא אליהם פעמיים בכל יום ולומד עמם. באותו זמן התעלו רבי שמעון ובנו בדרגתם הרוחנית.

בעת שהותו במערה כתב רבי שמעון בר יוחאי את ספר הזוהר.

לאחר שחלפו שנים עשרה שנה, מת המלך והגזרה נתבטלה, אלא שלא היה מי שיודיע על כך לרבי שמעון בר יוחאי. בא אליהו ועמד על פתח המערה ואמר: "מי יודיע לבן יוחאי שהמלך מת וגזרותיו התבטלו? שמעו זאת רבי שמעון ובנו ויצאו מהמערה".

בצאתם מהמערה ראו בני אדם כשהם חורשים וזורעים. התפלא רבי שמעון על העולם שנוהג כמנהגו, ואמר: "כיצד מניחין הללו חיי עולם ועוסקים בחיי שעה?" כרבי שמעון התפלא כיצד אנשים עוסקים במלאכות גשמיות ואינם עוסקים אך ורק בלימוד התורה. כל מקום שנתנו בו עיניהם, מיד נשרף. יצאה בת קול ואמרה להם: 'האם יצאתם מן המערה כדי להחריב את עולמי? חזרו למערתכם!'

חזרו למערתם וישבו שם שנים עשר חודשים נוספים. נענה רבי שמעון ואמר: "כבר נענשנו דיינו, כי גם משפט רשעים בגיהנום אינו יותר משנים עשר חודש". יצאה בת קול ואמרה: "צאו ממערתכם!"

לאחר שיצאו מהמערה, ראה רבי אלעזר כי האנשים עוסקים בהבלי העולם הזה ואינם עוסקים בתורה. היה רבי אלעזר מעניש אותם ורבי שמעון מרפא אותם. אמר לו רבי שמעון לבנו: בני, די לעולם אני ואתה, שאנו עוסקים בתורה!

בערב שבת עם חשכה ראו זקן אחד כשהוא מחזיק בידו שתי חבילות הדסים וממהר לביתו. שאלו אותו: למה לך חבילות אלו?

אמר להם: לכבוד שבת הבאתי אותן, להריח בהן!

שוב שאלו אותו: למה לך שתיים, ואין די לך באחת?

אמר להם: אחת כנגד "זכור" ואחת כנגד "שמור"!

אמר רבי שמעון לבנו: "בוא וראה כמה חביבות הן המצוות על עם ישראל!" ושניהם שמחו מאוד על שמצאו בדרכם יהודי יקר זה. נתיישבה ונחה דעתם.

הסתלקות רשב"י:

רבש שמעון בר יוחאי חלה מאוד. בל"ג בעומר בא והתלמידים הרגישו שזה היום האחרון, בו יהיה רבם איתם בחיים. התכנסו כולם סביבו ורבי שמעון החל חוזר איתם על סודות התורה שלימדם בעבר. אורה גדולה הקיפה את הבית והתלמידים שנבהלו יצאו החוצה. בפנים נשארו רק רבי אלעזר ור' אבא.

פקד רבי שמעון להכניס את רבי יצחק שהושיבו על ידו וביקשו להקשיב לדברי התורה שיאמר. התיישב רבי שמעון על מיטתו ואמר להם: "עת רצון היום והשכינה שורה עלינו. אני אגלה לכם עתה סודות כמוסים של התורה, סודות שלא גיליתי עד כה לאף אחד. יקח נא רבי אבא קולמוס וגוויל וירשום כל מלה. ואתם תקשיבו היטב היטב, כדי שדברי ייכנסו לא רק לאזניכם, כי אם גם ללבכם".

התעטף רבי שמעון בטליתו והחל לומר דברי תורה. רשב"י הסביר את הפסוק "כי שם ציווה השם את הברכה חיים עד העולם" וכשהגיע למלה "חיים", נשתתק רבי שמעון, ורבי אבא שהחזיק את הקולמוס בידו וחיכה להמשך, שוב לא שמע יותר מאומה. ברגע זה נתמלא כל החדר אור מסנוור, עד שהתלמידים לא יכלו לראות את המתרחש סביבם. הם ידעו רק, כי אלה הם הרגעים האחרונים של רבם הנערץ עלי אדמות. הם שכבו על הארץ ופניהם למטה וגעו בכי תמרורים.

התלמידים הבינו כי רבם האהוב הסתלק מן העולם.

מרום צער ובכי נעתקו מילים מפיהם של התלמידים, עד שרבי חייא התחזק ואמר להם: הגיעה העת לתת לרבנו את הכבוד האחרון. הבה נלווה את רבנו הקדוש למנוחתו האחרונה. עתה נשאלה השאלה: היכן לכרות קבר לתנא האלוקי הקדוש? אולם השאלה נפתרה מאליה: כאשר הוציאו את הארון, הוא התרומם באוויר ונישא קדימה, עד שהגיע למערה אשר במירון. עתה ידעו כולם שזה המקום הראוי ביותר.

"בר יוחאי נמשחת אשריך שמן ששון מחברריך"

